

ÖZBEK EDEBİYATI'NIN SEÇME ESERLERİ

ITD – 1-144 “O‘zbek adabiyoti namunalarini sharq tillariga tarjima qilishning nazariy va amaliy masalalari” ilmiy-tadqiqot loyihasi doirasida tayyorlangan ushbu tarjima to‘plamidan o‘zbek hikoyalaridan namunalar o‘rin olgan. Tarjimalarni tayyorlashda Toshkent davlat sharqshunoslik institutining “Tarjima nazariyasi va amaliyoti” yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar, ilmiy-tadqiqot ishlari va badiiy tarjima bilan shug‘ullanib kelayotgan mustaqil tadqiqotchilar ishtirok etdi. Shuningdek, to‘plamni tayyorlashda O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi bilan ijodiy hamkorlik qilindi.

Bosh muharrir:
Xayrulla Hamidov

To‘plovchi va nashrga tayyorlovchi:
Xayrulla Hamidov, Nargiza Azzamova
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti

Taqrizchilar:
f.f.n. dots. Quadratulla Omonov
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti
f.f.n. dots. Abdumurod Tilavov
O‘zbekiston Milliy universiteti

Maslahatchilar:
f.f.n. dots. Adhambek Alimbekov
O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasinin Xalqaro aloqalar va badiiy tarjima
bo‘limi boshlig‘i
f.f.n. dots. Jumali Shabanov
f.f.n. dots. Gulchehra Rixsiyeva, f.f.n. dots. Jasur Ziyamuhamedov
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti

To‘plam Toshkent davlat sharqshunoslik instituti Ilmiy kengashining 2013-yil 29-apreldagi 10-sonli qarori bilan nashrga tavsiya etilgan

ITD-1-144 “Özbek Edebiyatı’nın Seçme Eserlerinin Doğu Dillerine Tercüme Etmenin Teorik ve Pratik Meseleleri” Bilimsel Projesi kapsamında hazırlanmış olan bu kitaptan Özbek Edebiyatı’nın seçme eserlerinin Türkçe çevirileri yer almıştır. Çeviriler Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü Çeviri Teorisi ve Pratiği Bilim Dalı’nda bilimsel çalışmalar yapmakla birlikte edebi çeviriyle de ilgilenen uzman öğretmenler ve bölüm öğrencilerine aittir. Kitap Özbekistan Cumhuriyeti Yazarlar Birliği’yle yapılan edebi işbirliğinin ürünüdür.

Yayın yönetmeni / Editör:

Hayrulla Hamidov

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü

Derleyen ve yayına hazırlayan:

Hayrulla Hamidov, Nergis Azzamova

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü

Eleştirmenler:

Doç. Kudretulla Amanov

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü

Doç. Abdumurad Tilavov

Özbekistan Milli Üniversitesi

Danışmanlar:

Doç. Adhambek Alimbekov

Özbekistan Cumhuriyeti Yazarlar Birliği’nin Uluslararası İlişkiler ve

Edebi Çeviri Bölümü müdürü

Doç. Cumali Şabanov,

Doç. Gülçihre Rıhsiyeva, Doç. Cesur Ziyamuhamedov

Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü

Kitap Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü Bilimsel Kurulu’nun 29 Nisan 2013 tarih ve 10. sayılı Kararnamesiyle yayına tavsiye edilmiştir

ÖN SÖZ

ITD-1-144 “Özbek Edebiyatı’nın Seçme Eserlerinin Doğu Dillerine Tercüme Etmenin Teorik ve Pratik Meseleleri” (ITD – 1-144 “O’zbek adabiyoti namunalarini sharq tillariga tarjima qilishning nazariy va amaliy masalalari”) adlı Bilimsel Proje kapsamında Taşkent Devlet Şarkşinaslik Enstitüsü Çeviri Teorisi ve Pratiği Bilim Dalı’nda bilimsel çalışmalar yapmakla birlikte edebi çeviriyle de ilgilenen uzman öğretmenler ve bölüm öğrencileri tarafından hazırlanmış bu kitaptan Özbek Edebiyatı’nın en seçkin eserlerinin Türkçe çevirileri yer almaktadır.

Özbek milli mirası, dünya ülkeleri arasında itibarı gittikçe yükselmekte olan ana yurdumuz, halkımızın yaşam tarzı, örf adetlerinin edebiyat, özellikle, edebi çeviri aracılığıyla dünyaya tanıtılması öncelikli vazifelerdendir. Cumhurbaşkanımız Sn. İslam Karimov’un bu konuda söyledikleri, yetenekli gençlerimiz için bir cesaret kaynağıdır: “Uzun yıllar Özbek Edebiyatı’na ait eserleri doğrudan ana dilimizden çeviri yapan yabancı tercümanlarla aynı sırada ülkemizin yüksek eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan yetenekli genç evlâtlarımızın işte bu zor, ama aynı zamanda hayırlı faaliyete seferber edilmesi, sorunların çözümüyle doğrudan alâkalı teşkili ve pratik vazifelerin yerine getirilmesi doğru olacaktır”¹.

Bu bağlamda XX yüzyılın son yıllarında, özellikle, 1991’den sonra yazılmış eserlerden en seçkin sayılanlarının Doğu dillerine çevrilerek yayınlanması ve Özbekistan Yazarlar Birliği’yle bu alanda işbirliği içinde bulunması, bilim adamları, yabancı devletlerin ülkemizdeki temsilciliklerinin geniş katkılarıyla çeviri kitaplarının tanıtım törenlerinin düzenlenmesi, törenleri yerli medya aracılığıyla halka duyurulması önemlidir.

Son yirmi sene içerisinde kültürel yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi edebi çeviri alanında da yeteri kadar tecrübe edinilmiştir. Özbek Edebiyatı’nın en seçkin örneklerinin yabancı dillere çevrilmesi ve yetenekli, deneyimli gençlerin bir araya getirilerek, düzenli çalışmaların yapılmasına Özbekistan Cumhuriyeti Yazarlar Birliği’ne bağlı Uluslararası İlişkiler ve Edebi Çeviri Bölümü’nün verdiği yüksek

¹ Karimov I. A., “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”. –Toshkent: Ma’naviyat, 2008. 139-b.

önem, özellikle, Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü rektörü, Prof. Dr. Abdurahim Mannanov'un desteğiyle 2011 yılında kurulan Çeviri Teorisi ve Pratiği Bilim Dalı'nda eğitim görmekte olan Lisans ve Yüksek lisans öğrencilerinin edebi çeviri alanındaki çalışmalarına gösterilen ilgi ve yardımlar bunun kanıtıdır.

Türk okuyucuları ve yurdumuzda Türkçe öğrenen öğrencilerimiz için özel hazırlanmış bu çeviri kitabından yer alan eserler eğitim kurumumuzda gerçekleştirilmekte olan çalışmalar, aldığı vazifesini her zaman iyi şekilde yerine getirebilen yetenekli gençlerimizin edebi çeviri ve bilimsel faaliyetlere seferber edilmesi, sahip oldukları entelektüel potansiyellerinin ortaya çıkarılması için sağlanmış olanakların bir sonucudur.

Kitapta ünlü Özbek yazarlarından Seyid Ahmed'in XX yüzyılın 50'li 60'lı ve 90'lı yıllarında yazdığı "Üvey Anne" ("Mehribon") adlı öyküsü, "İlkbahar Senfonisi" ("Ko'klam taronalari") adlı nesri destanı, "Kardelen" ("Ko'klam chechaklari"), "Fotoğraf" ("Surat") adlı öyküleri ve meşhur "Karagöz Mecnun" ("Qorako'z Majnun") adlı hikâyesi, Ölmes Ömerbekov'un "Abdulla Kavuncu" ("Abdulla Qovunchi") ve "Bahar Nefesi" ("Ko'klam nafasi") hikâyesi, Ötkir Haşimov'un özel hayatı ve yaklaşık 50 senelik yazarlık faaliyeti sırasında yaşadıkları ve düşündükleri, büyük hayat tecrübesinin sonucu, adı üstünde yazarın özel günlüklerinin kenarlarına yazdığı notlardan oluşan "Derkenar Yazıları" ("Daftar xoshiyasidagi bitiklar") eseri, küçük hikâyelerden oluşan, dünyanın bir kaç diline tercüme edilerek geniş okur kitlelerine ulaşmış "Dünyanın İşleri" ("Dunyoning ishlari") ve yıllar boyunca, tabir caizse, biri Okur, diğeri de Zaman diye adlandırılmış, en tarafsız ve en "acımasız" iki hakemin sınavlarından başarılı şekilde geçmiş, hayat gerçekleri ve insan kaderi konu edilen "Ak Bulut, Ak Pak Bulut" ("Oq bulut, oppoq bulut") adlı eserlerinden seçilmiş öyküler, ayrıca, Ferhat Musacanov'un "Yanmamış Canım Benim" ("Yonmagan jonim mening") eserinden bir parça, ünlü tarihi romanlar yazarı Muhammed Ali'nin "El Tayir Yıldızı" ("Altoyir yulduzi") eseri, dizi öyküler ve romanlar yazarı Tağay Murad'ın "Dede ve Torunu" ("Bobosi bilan nevarasi") adlı öyküsü, Yeni Özbek Edebiyatı'nın ünlü isimlerinden olan Ahmed Azam'ın "Annemin Garaşa'sı" ("Oyimning garashalari") adlı, Uluğbey Hemdem'in "Bir Kâse Su" ("Bir piyola suv") ve "Heykeller Adası" ("Haykallar oroli") adlı öyküleri, Matlübe Yusuf Ahun'un "Beyaz Eşarp" ("Oq ro'mol") adlı kitabından "İstrap"